

ՀԻՔՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

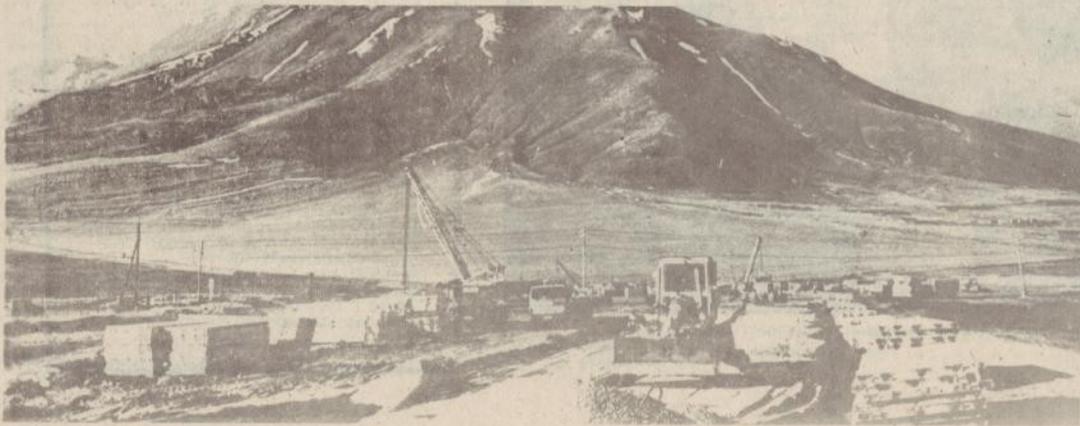
Քաղաքային «Կոմալրի» թերթի հավելված

1991 թ. հունիս, № 29: Գինը՝ 50 կոպ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ԱՂԵՏԻ,
ԳԹԱՍՐՏՈՒԹՅԱՆ,
ԱՐԱՐՄԱՆ ԳՈՏԻ

ԲՈՆՈՐ ԵՂԲԱՑՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱ-
ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ
ԵՆ ԱՊԱԳԱ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՈՒ
ԳՑՈՒՂԵՐԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆԸ

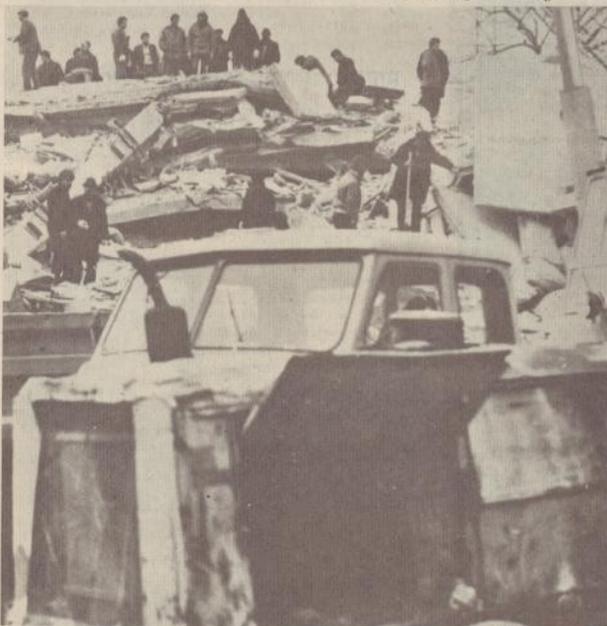

Շիրակացի փողոց. 20/XI-89 թ.

ԱՏՈՒԿՈՒՄ...

Լուսանկարները՝ Վ. Կոտովի

Փրկարարական աշխատանքներ տեսողի բանաձևի մնարկանի շենքերի վրա:

Լուսանկարը՝ Հ.Վ. Կարապետյանի

Ս ե Ր ո Գ Ր ի գ ո Ր յ ա ն

ՈՎ ԲՆՈՒՄՅՈՒՆ, ՄԻ ԱԿԵՐԻՐ, Դ Ա Ր Ձ Ի Ե Կ

Ձայն առ Աստված
 Ու իրափի ինձ, թե ինչպես ապրեմ
 Այս արհաշագոյա հող ու Լարի մեջ,
 Սրբի աշխարհի պաղ մոխրափոշին,
 Կիւ համբերութեան ստախ ստոփ մեջ:
 Կարճացրու սիրտս, որ էլ չողրամ,
 Կուրացրու աչքս, որ էլ չտեսնեմ
 Այս ցավն ու ողբը իմ և սօրիչի
 Սմբո բնոյ պես ստախ շատենմ:
 Ես մտաղ եմ խաչը կհեամ ճակատիս,
 Հողատու մեջ հույսի գոյր բարեւոյ,
 Հովատով լցրու խորանք ստախ,
 Որ տունն իմ ավեր կտանցիլ դարձայ:
 Ուստի տուն կանչեմ, տուն չկող ողբու,
 Ճերմակ շապիկով կհեամ հարսնակիս,
 Փշոված տների Լարերին հասն-հաս,
 Որ դարձան ողբի ակնս հակատախ:
 Եվ ասա ով էր այն ծիլ պատանեմ,
 Այն թիլիկ բոցը ստվանով պատած
 Անտերն ծառի անդուր շիտում,
 Փոշու ամպի տակ օրերով պակած:
 Կամ ով էր մտաղն այն, որ ակն ակի մեջ
 Փայտչում էր դաժան Բարապտակի դեմին
 Արշուն վառար այսի ակտով
 Շայում էր փոշու պինակի փշին:
 Կույր Լարերի տակ մանկիկն էր մեռնում
 Ձայնը հասնում էր Աստու տանտարին,
 Ականջիս տվեմ խորթյան խցան,
 Որ երբ շտենեմ այդ աղբրազին:
 Եվ բոզ անպարտա պարտված դառնամ
 Ենչպիսի՜ անմիտ, անխոն ու ջնգած,
 Այսպիսի ավեր ոչ մի հուշագիր
 Ոչ մի մատչանում դեռ չի գրանցված:
 Ձեռ կարող եայի, հայացա է մեռնում
 Կույր Լարերի տակ մեռնող տների,
 Բոզ որ հավաքեմ աշխարհի կարթով
 Հեղված արյունը այս դավ օրերի:
 Անս սև մտրով կեղծած դազարներ
 Մայրերի վրա շարված դեղակ:
 Սպասում են լուռ, ով դուռ կբացի
 Ով տեղ կգտնի իրենց ծածկի տակ:
 Ու մեկն արդեն իր տեղը գտել:
 Այս էլ Լարի օր պատկեր է մեքին
 Սաս աչքեր բաց, հայցում է անկաց,
 Որ իրեն տանե՛ն ու տան մայր հողին:
 Բայց ով կտանի, մեռնում է այդպես,
 Անհիշ արձանի հայացքի տակ պաղ,
 Երան թվում է իրեն էլ կմեռ,
 Անհիշ եման անտեղ ու անբաղ:
 Սակայն մանացու վերքը սրտի մեջ
 Գալիս է կիրք արցունք աշխարհ,
 Բարձրում է, խնդում, որ մտաղիկ տանեմ
 Հողով ծառեն իր բանի մեղային:
 Վիշաք հարակող Բողոքիկի եման,
 Սրա գունատված կոկորդն է ծամում,
 Միեղի զիչերը դառն ու դառնատես:
 Աշխարհին կրկին իր բունն է անում:
 Ուղեղիս մեջ է արմատք աշխ,
 Ստախ բանակին խոնքի ակի մեջ,
 Քոթեմ դուրս եկնում երկար, Բար ու հող
 Վառնում դոյախի լույսերը անշեք:
 Ինձ մի նախատե՛մ, թե որ վնասվեմ,
 Կամ արեհի ծամմն չեկ զարչանի տեղ
 Վշտիս հառաչը հասցնեմ Աստու
 Աշխարհի ծովից բարձրանա մեղդ:
 Այս տառապանքի եզերն ի վերուստ
 Որպես բանական խորհուրդ տվեց ինձ,
 Որ Գլուխի, խաչի տանեմ Գողգոթա
 Եվ ինձ կախ անեմ Հասարի խաչից:
 Անա մարմինս պարզակել եմ Լս
 Շոտ օրեր տեսած ծածկույթով իր երե,
 Բայց էլի ես ինձ մերկ եմ եկատում,
 Ու Բամանյան շատերի աչքին
 Ձայն առ Աստված
 Ու հազարգիր ինձ, Բա անեղ ձայնով,
 Քե ով արարեց բուրգերն այս շէրին,
 Ինչով շագխից շաղախը ես
 Եվ ուր հասարեգ Բա սուր պրոտին:
 Միքե՛ իրավ է մտան այն ակար,
 Որ խակ խենոսի էլուրով թեթախում
 Ուղեւո կանել տեղանի վրա
 Ձափն է էլուրով հզոր բնության:
 Բայց ով բնության շատերն անխոնեմ
 (Նարունակույթներ 3-րդ կտում)

ԼԵՎՈՆ ԳՐԻՇԱՆԻ
ՆԻԿՈՂՈՍԱՆ

Մեզնի է 1950 թ. մարտի 28-ին, Լեւոնական քաղաքում, բանվորի ընտանիքում: 9 երեխա էին, բոլորն էլ ինչպիսի ու համեստ: 5 տարեկան ընդունվում է Կարախանյան անվան Ն 30 դպրոցը և ավարտում այն գերազանց գնահատականներով: Ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի կիրևնետիկայի ֆակուլտետը և աշխատանքի մշակակվել Կամոյի շքանի էլեկտրակոնցենտրոնների գործարանում: Այնուհետև աշխատափոխ անցավ հայրենի քաղաքի անալիտիկ սարքերի փորձարարական գործա-

րանում: Որպես լավագույն մասնագետ զմայակվում է քաղաքացիական ամիադասի կապի պետ:
Նա գտավ իր կյանքի ընկերոջը: Երկու երեխաների հայր էր: Բնակրորդամբ պանկրեոլոս էր, կեղծել չէր սիրում: Լավ ընկեր էր, ինչպիսի ու հասկացող մարդ, գերազանց ամուսին և հոյակապ հայր:
1988 թվականից աշխատում էր «Հարպետմանագիծ» ինստիտուտում որպես խմբի պետ: 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ին զոհվեց աշխատանքի վայրում, մեզակ թողնելով սիրած կնոջ ու որդիներին:

վում էր նշելու 40-ամյակը: Առաջնակարգ ու միակ նպատակ էր մեծացնել ու բախտավոր տեսնել միակ աղբյուր: Բայց իր փոխաբերն այսօր հարգանքներն են պահում ու գարգրում իր միանունիկ Մարիամին:
Համայնքն աշխատում էր կանոնի ֆարքիայում: Երեխայի նման մաքուր հոգի ուներ: Ուրախեցում էր անգամ անձանքների հաջողություններով: Անտառներ չէր մաղկալից զգրատարությունների հանդեպ: Այսօր նրա վշտով փորձում են գործընկերները, զգալով նրա պակասը:

ԶՈՎԱԶԱՆՆԵՍ ՈՐ ԱՍՏՎԿ ԶԱՐՏՑԱՆՆԵՐ՝

Ապրում էին Երևանի փողոցի բազմաբնակարանի մեկում: Ապրում էին իրենց երեխաների հետ ուրախ ու երջանիկ: Աստվածի բարի ու զեղեքիկ աղչիլ էր, դեռ չէր բոլորել 16-ամյակը: Սովորում էր Ն 37 դպրոցում, երազում էր դառնալ մաթեմատիկոս: Սովորում էր Զ-րդ դասարանում և հետևյալում համալսարանին արձրձր մաթեմատիկայի պրոբոնում: Ավարտել էր երաձշակագիտության դպրոցը:

Հայրը՝ ԶՈՎԱԶԱՆԵՍԸ, ուրախ բնավորությամբ անմաղջ էր: Աշխատում էր ՆԿ-ում:

Հովհաննէս աղբյուրն սիրում էր յարեմի: Սիրում էր նրա սենյակը, որ գալիս էր վաղամեծիկ հարակն տասնից: Այդ չարաբանիկ օրը նրան էր հայր ու աղբի գոտեկում էին տանը և իրենց մանկեացուն կենցեղն այս տեղ:

Ապրում էր ընտանիքի մայրը՝ Սուսաննան էր երկու որդիների հետ՝ արտում աշխատում և աղբիկա կուրսյան ցամփ:

ՄՆԱԿԻՆ ՎԱԶԱԳԱՆԻ ԸՈՎԱԶԱՆԻՍՏԱՆ

Մեզնի է 1957 թ. Ախուրյանի շքանի Ոսկեմակ գյուղում: Սովորել է տեղի, սպա Լեւոնականի Լարիշչանյանի անվ. Ն 9 դպրոցում: Դպրոցը գերազանց գնահատականներով ավարտելուց հետո ընդունվել է ԵրԳԻ-ի Լեւոնականի մասնաձյուղի շինարարական ֆակուլտետը և գերազանցությամբ: ղյալումով ավարտելուց հետո աշխատանքի է անցել ՀԽՄԸ Գիտությունների ակադեմիայի գեոֆիզիկայի և ինձինեղացի սեկտորիսային ինստիտուտում: Տակավին

երիտասարդ մասնագետը աշխատանքին գույամետ մի շարք գիտական աշխատանքների հեղինակ դարձավ: 1984 թ. հունվարի 10-ին նա հաջողությամբ պաշտպանեց թեկնածուական ղյալարտագիտ., դասարտական աշխատանքի անցնելով ԵրԳԻ-ի Լեւոնականի մասնաձյուղում:
Այդ չարաբանիկ օրը նա դասեր յումներ, բայց գնաց իր մահկանանքը ընդառաջ, անմիթար թողնելով ընդունելի, ղյալարտող կնոջը և երեք անչափաբա աղջկաներին:
Ա. ԱՆՆՈՍԱՆ

ԼՈՐԵՏԱ ՕՍԿԱՆՁԱՆ

Ծնողվան ենք տխուր ահպես, երբ դու չկաս: Ծնորում ենք թեզ անձնուրեք, անձնքի տեղ, երբ դու չկաս, Սպասում ենք ցավով ղյուրվան՝ պիտի որ ցաս, Դպրանվան ենք զգում մեքը մեք, երբ դու չկաս...
Լուսանկարից նայող կապուտաշյա այս աղջկեղ երկու աղջկաների մայր, սիրված կին, սիրված հարս, բազմաթիվ աշակերտների սիրված ուսուցչուհի:

յունի Լորեսա Օսկանյանն է: Մեզնի է 1957 թ., Լեւոնականում, սովորել Ն 2 դպրոցում: Ավարտել է Կարա Մուրզայի անվան երաձշակագիտության ուսումնարանը, սպա՝ մանկավարձական ինստիտուտի անգլո-ռուսական բաձմիքը ավարտել գերազանցությամբ ղյալով:
... Երկուշաբթի օրը Լորան տան էր, որտեղ ընդամենը լինց օր ասրեք... Այնքան երազանքնակարանը նրա համար գերեզմանի դարձավ:

ՍՈՒՅԱ ԺՈՐՈՍԻ ԱՐԲԱԶԱՄՅԱՆ

Սովորում էր Ն 16 դպրոցի 10-րդ դասարանում: Երբ էր բոլորել 16 տարին, Ուղում էր գերասանուհի դառնալ: Հունարն ու կատակը անբաձան էին նրանից, պատմում էր ու ձիձազում զուլալ աղբյուրի պես: Հա մեքտ էր նաև ամեն ինչում: Չէր սիրում ձեռի հագնվել, ավելորդ ղարդարանքերի կրելի: Անբաձան էր գարդեա-

կան զգեստից: Զիզիկայի ձամ էր, երբ սկսվեց անավոր ջեցումը: Ոչ որ չէր հավատում, թե Սուսան չի սիրվելի:
Սիրելի Սուսա, գնացիր աշակերտական համազգեստով՝ անամեք վիշա թողնելով հարազատներից սրբոտում: Հավերձ հանգիստ թեզ. թող յույս իջնի որ մեկավոր չիթիլի:

ՄՅԱԿ ՈՐԴԻՍ՝ ՀԱՄԼԵՏ ԱՐՈՍԱՆՅԱՆԻ ՊԵՏՐՈՍԱՆՆԸ

Մյակ Որդիս՝ ՀԱՄԼԵՏ ԱՐՈՍԱՆՅԱՆԸ ծնվել է 1969 թվականի մայիսի 18-ին, Լեւոնականում: Միջնակարգ կրթությունը ստացել է Բաձմիտ անվան Ն 32 դպրոցում: Սովորելու հետ մեկտեղ հասնալում էր պիձիլեր պալատի ժողգործիչների ինքի պալատի մասնագետների: Խմբի հետ մասնակցել է Երևանում անցկացրած փրոբոլին:
Միջնակարգ ավարտելուց հետո ուսուցչի շարունակել է Լեւոնականի պոլիտեխնիկո-

մի ստևորի բաձմում: Ավարտելուց հետո անցնում է աշխատանքի: Եվ ընդամենը երեք ամիս էր, ինչ տղաս աշխատում էր, երբ տեղի ունեցավ չարաբանիկ աղետը և միակ զավակս զոհվեց աշխատանքի վայրում:
Հանգեց ստնակետ օջախի կրակը, թերի մնացին որդու նպատակներն ու երազանքները: Մեքը էլ մնացինք մերմտ թալով կուրված սրտով, կըտրված հույսով:
ՊԵՏՐՈՍԱՆՆԸ ԱՆԺԻԿ

ՈՎ ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՄԻ ԱՎԵՐԻՐ. Դ Ա Ր Ձ Ի Ե Կ

(Սկիզբը՝ 2-րդ կշում)

Բացում են երկար սգերի շարան: Ու փակ տասրեայի կապերը կանգում Մեյտեղ են թերում, արքես քայց սեղան Սակայն այդպես չէ, զարգեցիկները ֆո, ետեղ է տեղեղի նեղեն առաջից, Մարդ իր ղիձատանն մաքի գորոքյամբ Ձի ղյառը հասնել ալ մի հյուրիկ: Ուրան ուղեցի կապ ղեն չեզվի, Ու շարձեալան ուղանն ասելու Այնեղծ եղավ ձայնա ձոցիս մեջ: Ու դուրս արձակվեց անձը կովելու: Եվ կրկին կանգնեց ղիձատանու, թե ուղեցի աջոբան շարիձ ձին տանն Եվ մեղկով թեղեղված մեղակուրեթին Ինչու այն փակղուտ խոսքը շարան: Նրանց կալոքյան յույր արտեղից Մազեց ու այնպես թողեց անհասույց, Ձայնա առ Աստված ու մի գրկեր ինձ Այս նոր վիպերքը բարձր կարգայուց: Ինչ փոյր, թե հիմա չափեն դառնակիշտ Ցավալի կոքր այս համասարան, Հակառիս կախեն մահաբեր խառան, Դառնամ դատավոր խաներա թողում: Խորտակող վիշտը մեձ է արցալ: Սիրա է առաում սեխտա ուղեղով: Թե մաղջ ես իրավ, ղիձացիր ու տար Ու նորից լցվիր ֆո հին շեղերին: Ո, դատարկվում եմ, իսպառ դատարկվում, Սեթիս պարտեղք մեղում է սեղուր: Աղբյուր անապակ, անունը բարոքյան Քիշա ու նորից կանջը ձիլեր տար:

(Շարունակելի)

ՌՈՍԱՆՈՂԸ

Քուսանյանի շրջանի Կաշտան (Արևածագ) գյուղում, մանկավարժի ընտանիքում 1965 թ., ծնվել է ՎԱՐԴԱՆ ՎՐՅԱՄԻՆԻ ՄՆԻՒՔՍԵՐՅԱՆը: Տեղի միջնակարգ դպրոցն ավարտել է 1983 թվականին: 1985 թվականին ընդունվել է մեր հազարի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի միասնիկական ֆակուլտետը: Ավարտ հայաստանուսուսական բաժնի ուսանող էր, բանակային ծառայությունից հետո հիմնական ուսուցող: Ավարտ էր երկրորդ կուրսում:

Քաղաքային բարձր հասկանիչների տն էր Վարդանը: Գնա Յոզ դասարանում պատանին մի դեպք Ջառագե տն արհեստ: Ավեր էջեց, հն առջեց արհեստը աշխատանքի մեկին: Վարդանը խանձագ մեր երիտասարդի աշխատանքում էր չուր է փոխում նրան: Եսլեր կատարվեց նաև

Երկրաչարժի ժամանակ: Իր համակուրսեցու փկայությունը, առաջին ցեցումից հետո, երբ երանց աշխատանքն ուսանողներին խոսեցրամ հորձաներ խցանում էր մուսի գուրը, Վարդանը, որ ուժեղ, բարձրանասակ, առողջ երիտասարդ էր, փայտեղու փորձ անգամ չարեց, օգնեց անձանք մի աղչկա, օրն ընկել էր իր սուրբի տակ, ի վիճակի չէր դուր գալ: Կոչում էր այդ վայելչանե էլ նա կատարական կղավ Վարդանի համար:

ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ ԲԱՎԱՍԱՆ ԲԱՂՎԱՍԱՆԻ

Ծնված 1929 թ. Ջրաստ գյուղում, չորս երեխաների ծայր էր 1967 թ. մասնակցել էր անտոմոնը: Միտղմակ կնոջ համար շատ դժվար էր պանել, մեծամեծ և դաստիարակ էլ իր ազգի համար սիրտանի զավակներ, բայց նա իր կյանքը չիմտղեղով մեծ զորկանքներով և պարզ ճակատով իր երիտասարդին հասցրեց իրենց նպատակին: Ապրում էր նա իր զավակների ուրախությամբ: Երև ապրում էս, ապրիլի ապրիլս, որ քո կատարվող գեղունակ չուսաս, այդպես դաստիարակեց զավակներին: Դաման

Եղավ կանոնը քո նկատմամբ, մայր...

ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ ԱՐՏՈՒՑ ԲԱՆՎԱՆԻ

Ծնված 1964 թ. Լեհնակա-նում: Արտուշը նոր էր անուսանցել և ուներ մեկ տարեկան դուստր: Երանց փաստավորների տակից համեցին 16-օր հետո, իր գրկում անոր պանակ փոքրիկ ՄԵՐԻՆՆԻ: Անավոր այս աղետը կուրս աշխարհ տարավ քո բարի ու ժպտա-ցող հայացքը, որ դեռ պիտի ծիկեր տար:

ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ ՀԱՄԱՐԻ ԳԱՆՊԱՐԻ

Ծնված 1968 թ. Լեհնակա-նում: Կենսախոնորությամբ զերպավում էր բոլորին: Գորո-

Վաղից մայր էր և նկրված կին: Այդ օրը նրանք միասին էին և միասին էլ հետագան կյանքից:

ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ ՄԵՐԻ ԱՐՏՈՒՑ

Ծնված 1987 թ., Լեհնակա-նում:

Դեռ նոր էր այդք բացել և բողբոջել, երբ անող աբխա-վիցը խից մաստղ կանքը: Փոքրիկ ՄԵՐԻՆՆԻ անող յու-րովանքով լցրեց տան դու-ստարկությունը: Սիրում էին թեզ բոլորը, իսկ հասակասա-հայր և որս համար միևն վերջին վայելչանք անոր պանակով իր բազումներում ցանկացավ փրկել գունե թեզ...

Մ Ա Յ Բ ՈՒ Ռ Դ Ի

ՔԱՄԱՐԱՆ ՄԻՆԻՔՍԵՐԻ ԿԱԼՍԱՆԱԸ ծնվել է 1936 թր վականը ապրիլի 18-ին Բրի լիսի հաղտում, բավոլորի ընտանիքում: Սուրբի և ա-վարտել է ձեռնադարձի հայ կապան զորացր: Ամասնա-ցել է Լեհնակա-նում, այնու-ստան էր Լուկաշին անձամբ մամլամբային ֆարքիկա-յում:

Բարի ու հոգատար մայր էր, ընտանիքի սրբիկին, հազրված աշխատանքային կրկնվում:

Ուներ 3 աղջիկ և շատ էր ուզում աղա ունենալ: 1971 թվականի օգոստոսի 13-ին ծնվեց որդին ԻՆՆԱՆ ԿԱՆՆԻՆ ԿԱԼՍԱՆԱԸ: Տան քո-լոր անցանները ամենայն սիրով էին կապված Իշխանի հետ: Վերջինս ավարտել է ա-վարտեց № 35 միջնակարգ դպրոցը: 1988 թվականին ընդունվեց քերթ արդյունա-րիության տեխնիկումի-վարչի արտագոյություն տեխ-նոլոգիա բաժնի: Այդ շա-րաբաստիկ օրը Իշխանը զոր-կանում էր կոչիկի ֆարքի կայում, որ ամբողջ կատավ պրակտիկայի էր նկին:

Աշխույժ և բարի պատանի էր Իշխանը, այդպիսի բոլորի հաղեղով, ընկերասեր: Զեմ վեց պրակտիկայի ժամա-

նակ, իսկ մայրը, Քամարան մանկանացուն կենց Անուսովանի Յոզը բարամամի № 7 շենի № 17 ընկախա-նում:

ՄԱԿԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿՑԱՆԵՐԻ

Եսլեր ու լեհույ էր ԼԵՆԱ ԱՆ ԱՐՄԱՆՈՒՄԻ ԶԵՆՆԱՆՈՎԱՆ, կեղծի պես բարակ ու դալար, խոնարհ... Աղապես էլ զնոց իր Եկու մտնել հասակ արհիների՝ ԱՐՄՈՒՄԻ և Տ ամական ԱՐՏՈՒՑՈՒՑ հետ, որը անգամ չէր հասցրել լուսանկար ունենալ:

Գիտենք պես դալար էր կանան: Զէ՛ր ար գարուն հասակում էր ընդամենը 24 տարեկան: Ավարտել էր պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Գաղափարի մասնաճյուղը, ինչպես երազներն ու ծաղուրե ուներ...

ձիզ մարզվեց խավարում անցունել, իր յարկեց անքն, անգարձ, մեճավոր... Անե՛ք ինչ թվաց մի վայելչանում փուչ, Ինչու՛ են անսիրտ, իսկ ու անավար: Դուստրդ քո գրկում, ցավով անհամբեր, Զէր ուզում տեսնել վախճանը զաման... Ու սպայեց սիրոք, անդույս, անկրեճ,

ճակատագիրը չման ովեց էման: Ինչպե՛ս հավատամ քո խղճին, իմ տեր, երբ փրկությունը կույր է, անտես... Ինչու՛ են մեճում, երբ բանել են գեռ, Իսկ արցունքներ արշուն են բամբո՛ւ: 7/12—88 թ.

Ք ա Ր Ե կ ա Ր կ ու Մ

Օրը բակեց ճոճնդով սե, Կանչող աչքը ելի չդուով: Այգան մանր սպան հարձակ— Գլեց արտից, փայլեց հողին: Էլ ի՞նչ խորհուրդ, էլ ի՞նչ ազարք, երբ ամենիք գլխի վիզեց... Անե՛ք հարք մի-մե՛կ դեռիս— Գո մարմնից կյանքը խից: Էլ ի՞նչ առև, էլ ի՞նչ ձիմող երբ արհիլ իբար խանցեց, Մանակ ու ձեռ գեղե՛կ եղմեց, Գլապակով անոնը խաղաղ: Էլ ի՞նչ երազ, էլ ի՞նչ ետարանք, Երգուն հեղեղ իմ ուղեղում... Ետե՛ղեցին կրկես ու վանք Գլատակի կամարներում: Հեճում էր մանր գանիք, Հեճում էր խորհրդավոր... Մե՛ղա բարի ամեն մի եկչ, Երգվում էր գրկում իր մար: Գառարկ աշխարհ դառք մարի... Ամբողջ մի կյանք փոշի դարձավ... Ինչ ավեցի:՝ անհեռացավ Գոռ չգտավ դրվատներին: Զրտոտ պես գամված խաչին Հեչյտակն է իմ մեջ լայիս... Ճանապարհն է կարծես վերջին Անկեղծանա՛ խրվել արտից: Հրամե՛ջի պանե՛կ արցինե, Քարացիկ եմ ու չեմ խոսում... Հարազատիս դիակի մոտ Արցունքներս են անզույգ հոսում: Անհայտ սասոց հեռու հեռվից Գո՛ւցե՛ք բայտե՛ս ես իմ գուշակում... Տնօրվել է միտս անտան հեկի շեկոչ իմ ցավերից: Կարաստներե՛ց մոր ու եղբոր, Հօրս չանել հանձնած հողին... Կեր գոճեր են դառնում այսօր Դեռ չքոված վերեմս հին: Ինքն կատակ է անում ինձ հետ, Արարիչը այս աշխարհի... Փոխաներս են կորչում մեկ-մեկ, Մշտնե՛րում էման մանի: Զիմա գնա անօթան

Կյանքի բովում դարդը պատմիր, Զիմա գնա երգ կիսում— Մանր հարե՛ս անդ խփիր... Ու բզակիր, հուսա ասաված, Դազված հոգու ժամն է անա, Գո անուրի սպայե՛րում— Աղադրյա՛նք, ո՛ր է հիմա, Մեղավորի շապիկ հագած, Խոստումներդ բաճուն մի գանձ... Դու դավադիր կար վերեմ, Զե՛ղվածներին մի՛ կասկածիր: Թուր երանք ովեր անմեղ Մեղավոր են հիմա դարձել, Թուր երանք ովեր անցել Տասապիկ են, կիզվել այտան... Ակեքարքե՛կ է մանր հեռու հողին խորում օտարաբիկ... Կյանքի վերջին վայելչաններում Ի՛նչ են խորե՛կ արշոյ՛մ մարդիկ: Այրվում են իմ հոգե՛րում Զեչյուններ աղազակի: Այրվում են մոտ ու մշուչ, Կարցածք ես չես բերի: Ո՛ր է՛նչ ձե՛ց անկույտ արևա, Ո՛ր է՛նչ մեճարեց մեղեղ անեղ... Թյուր երազներ մեռան այնքան, Ուրան հողը երկի՛ք օճեր: Քանզվում է հավատք մեր, Քանզվում է հազարք մեր... Էլ դեր չունեն հիշատակի, Ո՛ր է՛նչ միտս, որ կատակի: Դեռ դառավ է երբ վերի, Օրն է անցնում տանց երգի... Զիմա մեկ են ման ու ասաված, Հազում բազված, բայց չմոռան: Պատել է ինձ շուկոչ երեչ, Կրակի պես շարազույշակ... Ձե՛նածիս արգես պատիժ՝ Դատապարտում ավիկ շատ: Կույր երկուրե՛կ ետից զնցում, Խոփում ժայռի՛կ խոկազարյում... Խաղալի՛ք է՛ Լուսու՛ ձեռնի՛ք: Ձե՛նածիս կյանքը մաշված:

ԼԵՆԱ ՄՈՒՐԱՂՅԱՆ

ԵՎ՝ ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ...

Ապրում էր ընտանիքը երջանակի ու անհոգ: Միտոս ամուսնացածը կարծում էին, որ ոչինչ չի կարող խանգարել իրենց երջանկությանը: Ուժեղ էին Գրանց փոխադարձ սիրով, ազնվությամբ ու հյուսք հանդես հավատով: Միտոս էին կյանքը, սիրոմ էին վարկանց և անհոգ շատ՝ երեք զավակներին: Ամուսինը՝ ՆՈՒ ԶԻՎ ԲԱԿՂԱՆԻ ՄՐՈՎՄԱՍԻԱՆԸ (ծնված 1958 թվականի փետրվարի 21-ին) ավարտեց ՆՁ Ծ միջնակարգ դպրոցը և մեկնեց քանակ ծառայության: Աշխատում էր «Հայկելեդրա կոմերսնատոր» արտադրամասի միավորումում, ապա ուսուցիչների տան քառասունամյա ընտանիքում: Զբոսաշրջությանը հարգանքները արտահայտում էր իր հարստի օգնությամբ: Խաչիկի կինը՝ ԱՆԱԼԻՏ ԱՐՄԵՆՅԱՆԻ ՄՐՈՎՄԱՍԻԱՆԸ

առաջին կուրսում... Միտոս էր ամեն ինչի գեղեցիկը: Հրավերներն ու խնդրանքները զարդարում էր իր ներկայությամբ, զվարճանքի պատմություններով ու կատակներով: Համոզմունքով սիրում էր հաշվառող Մովսիսյան դերասանին: Ծափահարում Գրանց Հիմա Խաչիկի ու Գրա քարի գործերը դարձել են տխուր միջոցառում՝ միախառնված անդամազի ցավի ու կորստի հետ: Խաչիկը չիմացավ, որ այդ տարեբերի անվանա հարվածից մասնակցած հանցանքների փաստաթղթերի տակ իր հետ գրվածքին կինը՝ Ամուսինը և դուստրը՝ Գոհարիկը: Իսկ ՀՈ ՎԻԿ րոջին ՆՁ Ծ դպրոցի փակ տակների տակ պատում էր իր հարստի օգնությամբ: Խաչիկի կինը՝ ԱՆԱԼԻՏ ԱՐՄԵՆՅԱՆԻ ՄՐՈՎՄԱՍԻԱՆԸ

ծնվել է 1962 թվականի հունվարի 29-ին: Դպրոցն ավարտելուց հետո աշխատում էր «Հայկելեդրա» կոմերսնատորի արտադրամասում: Մովսիսյան և ավարտել էր պոլիտեխնիկոսի «Առևտրի կազմակերպում և արարամագիստրություն» բաժնից: Գեղեցիկ էր ու բնորոշ Ամուսինը: Լավ մայր, սիրելի կին ու հարս: Դասած արևոտ ցրած շինանք: Կրթանց դուստրը՝ ԳՈՒԼԱՐԻ ԱԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1982 թվականի սեպտեմբերի 13-ին: Համալսում էր մանկապարտեզի՝ սովորել էր երգել, պարել, օգնել մայրիկին: Կուկիկ էր, խաղաղուց հետո դասավորում էր խաղալիքները և դա չէր փոխում մոր աչքերից: Կարանա կա հարվածները սկսվում էին, իսկ մա վերջին անգամ էր դա սովորում իր խաղալիքները: Ամուսնու հետը դաժան մահով մրամեջու տղին աշխարհին:

ՀՈՒԿՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1981 թվականի օգոստոսի 29-ին: Հայտն էր, որ համախում էր այն դպրոցը, որ սովորել էր հարցը: Ծախմատ էր խաղում հոր հետ և ուզում էր ամեն ինչով մեծանվել Երևան: Միտոս էր ձմեռը, ձյունը, տոնածառը: Պատիկի հետ միշտ ինքն էր զարգարում և դնում: Զինացրեց սովորել անգամ պարոնի թուր տատերը: Այս ընտանիքից մնացել է փոքրիկ Ռիտան, որին հույս տարությունը պահում և փափայում են հագրատ պարը, Հրաչ հորեղբայրը և մյուս կինը՝ տաջիկոսի հետ: Այս մա տեսնում ենք մեր Խաչիկին վերջին անգամ՝ բնում կանգնած: Այս անգամ մա չի խաղում, ուզում է ինչ-որ բան անել... Գուցե ուզում է անել՝ «պահեք իմ դստերը և ինձ հի չեք ծախում միայն»: Եվ՝ վա թափուր:

ԱՆԵՏԱԿԱ ԱՐՈՒՄԻՐԻ ԿԱՐԱՆԻՍԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1949 թվականի ապրիլի 12-ին, մի քաղաքում: Սովորել է ՆՁ 19 դպրոցում: Աշխատել է Լուկաշինի անվան մանկաբույսի ֆարքիկոսում որպես լաբորանտ 1964 - 1988 թվականներին: Հինգ երեխաների մայր էր Անիտայան՝ Լուսինայան: Դստեր հետ մասկանդում կենցե ՆՁ 16 ա շնորհ իրենց ընտանիքում: Դուստրը՝ ՄՈՒՐԶԻՆ ՎԱԼԵՆՏԻՆԱՆԻ ՄՐՈՎ ԿԱՐԱՆԻՍԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1975 թ.: Սովորում էր ՆՁ 21 դպրոցի 5-րդ դասարանում:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԵՎԻՆԻ ՀԱՎԱՐՄԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1955 թ.: Վաղակեր սեպտեմբերի 30-ին, քանկոթի ընտանիքում: Սովորել և ավարտել է ՆՁ 21 միջնակարգ դպրոցը: Ծառայել է խորհրդային բանակում, ապա աշխատանքի անցել Երևանի մեքենայարար կեն բաժնում: Կուսակցությամբ էր:

Վեռը և 3՝ երեխաների հետ ապրում էր ուրախ ու երջանակի: Ծրարում էր մեծացրել երեխաներին, հասցնել իրենց նպատակները: Զարգանա այդ օրը նա աշխատանքի շնորհ, զոհեց մատուց կյանքը, որը թողնել էր զավակներից երկուսին՝ Վահանի և Լուսինին: ԱՆԱԼԻՏ ՄՐՈՎՄԱՍԻԱՆԻ ՀԱՎԱՐՄԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1961 թվականի հունիսի 19-ին: Երջանակ էր համարում իրեն, որ գտել էր կյանքի ընկերոջը: Վաստակ էր, որ ոչինչ չէր կարող խախտել իր երջանակը: Ուժեղ էր և անխորտակ՝ իր սիրով, ճակատագրի դաժան բերումով հեռացավ կյանքից՝ ամուսնուր սեղանի իր փոքրիկ ԱՐԱՅԻՆԻ:

ԱՐԱՅԻՎ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՀԱՎԱՐՄԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1985 թվականի օգոստոսյան մի պայթու ա օր: Լրացել էր 3 տարին, երբ նրան ուղարկել էին մանկապարտեզ: Ամեն օր տունգարծին ուրախացնում էր նոր ուսանողին: Իսկ ու երգերով: Ազդեց օրը հայրը՝ հիվանդ էր և մայրը՝ խնամում էր նրան: Փոքրիկ Արայիկը այդ օրը զրկվեց մանկապարտեզից և զոհվեց ծնողների հետ Գեղեցիկ փողոցի 3՝ հարկանի շենքի իրենց բնակարանում: ԱՄՏՂԻՎ ՍԵՎՈՐՔԻ ՀԱՎԱՐՄԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1936 թվականի հոկտեմբերի 24-ին, քանկոթի ընտանիքում, Ողջ կյանքը նվիրեց իր 4 երեխաների դաստիարակությանը: Անտոյիկը թողնել է

գեղեցիկ հուշեր և խոր հեռք... ԶԵՄՄԱ ՄԿՐՏՅԻ ՀԱՎԱՐՄԱՆԸ ԾՆՎԵԼ ԵՐ 1968 թվականի հոկտեմբերի 11-ին: Հիմա նա կլինեք 23 տարեկան: Սախյան հակառակորդը նախատեսել էր ընդամենը 20 օրանում Գոհ էր, որ գտնվել էր կյանքի ընկերոջը: Անբացատրելի կերպով նրա կյանքը իր իրեն համարում: Ծաղկափթիկ այդ հասակում ծնել էր արու զավակ՝ Գեղեցիկների 20-ին լրանում էր ամուսնուրջան նրա բոլոր տարիներ Ամուսինը առավելապես աշխատանքի զբաղված առաջ մտածեցավ, ես

ինք կնոջ ու մուշ-մուշ քրեան ընկախյան և դուրը ըզգուշությամբ ծածկեց, զբնաց գործի: Կերպարանը անժամանակ էր, հասցնել, սկզբում զանում էր ողջ գտնել մորը, կնոջ ու երեխային: Սկզբում մորը զբաղում, այնուհետև կնոջը, որը մի քանի օրից մահկանացի էր պարզելու: Ընտանիկին նա խոր վիշտ ապրեց փյուտակների տակին: Հանեղով զոհված միտանար ՀԱՎԱՐՄԱՆԻՆ:

Վեցը՝ Հակոբյանների գերդաստանից

ՀՐԱՆՈՒՄ ԼՅՈՎԱՅԻ
ՎԱՐՎԵՏԱՆ

Ծնվել է 1975 թվականի
փետրվարի 18-ին, սովորում
էր № 16 դպրոցում: Հրանու-
շը դպրոցում ակտիվ մաս-
նակցում էր հայաստանյան
աշխատանքների, պարտաճա-
նաչ էր: Իր ունեցած ու աշխա-
տասիրտության հաղթանա-
րում էր բոլոր դիմադրություն-
ները: Կրթությանը լիակա-
նությամբ էր մեծ հարցը:

Վկայությունների 7-ի ամբողջ
որը մարդը արտի թրթրում
սպասում էր աղջկան, հույս
ունենալով, որ աշխատանք կը-
գա, բայց աղակ, մարդ այդ
օրին մեծն էր մեծ անհույս ըս-
տալով մեծ է Հրանուշը, որ
ամենագիտ էր, ստանալու, որ
ավարտելով ինստիտուտ էր
ընդունվելու, որսխաղանքու
տատվելներն ու պակիկներին:

Մարգարե Մարգարիտ

ՆԱԶԻԿ ՍԵՐՈՒՄՅԱՆ
ՍԱՐԳՍՅԱՆ

«ՈՒՋՈՒՄ ԵՄ ԱՊՐԵՆ
ԱՍԻՔՈՒՄ ՀԱՄԱՐ»

Ծնվել է 1965 թ. մարտի
8-ին: Ամուսն էր Երևանի բը-
ժշկական ուսումնարանի
մանկաբարձական բաժնում:
Գուցի աշխատանքի ընդունվել
էր պայմանավորված նրա կա-
տակարար լինելը: Միտանց
նպատակ էր աղջկան ունենալ
և անվանել Լիլիթիկ: Աստված
նրա պատգամը կատարեց՝ զը-
վիրեց աղջկան, որին կոչեցին
Լիլիթիկ: Բայց կա հավանա-
բար էլ չարի ստաված, որը
անհույս ունեց դուրս եկավ:
Նազիկը ծնվել էր երջամիկ
տունական մի օր, բայց աշխա-
րհի գնաց մի ստորակամ օր,
որը այսօր սնով է ճշվում օ-
րացուցյալ: Բախտի քննա-
նությունից թողեց իր 10 ամա-
կան Լիլիթիկին ... Մինչև վը-
շին պահ Աստուծոց կամ էր
աղերսում, «հուզում եմ ապ-
րկ Լիլիթիկին համար»:

ՍՐՏՈՒՄ ԲՈՒՐ
ԵՐԱՆՆԵՐ

Դստն ու տղան էր նրա թԱ
ԳՈՒՆԻ ՍՐՏՈՒՄ ԵՐԱՆՆԵՐ
ՑԱՆԻ մանկությունը: Ծնվել է
1941 թվականին: Հայրենակա-
լ պատերազմի ժամանակ զրկվել
է ծնողներից: Մանկությունն
անց է կացրել մանկատան անո-
րան պատերի ներսում:

Անշահաբաս էր թագուհին,
երբ անդամազրկեց գուլպեի
նր արտադրական միավորման
կոլեկտիվին: և մինչև կյանքի
վերջին օրը մնաց հարազատ
արտադրամասում, աշխատա-
նքային շինարարների հետ: Ասա-
ջակոր գործող բանվորուհին
մեծ ավանդ ուներ միավորման
ընդհանուր ներդրումների
մեջ:

Ձեռնից գործող-յուրաքանչյուր
արտադրամասում, իր երկրորդ
տարբերակում յուր երազված
ներ:

ՀՐԱՆՈՒՄ ԱՐՏԱՍԻ
ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ծնվել է 1924 թ., Լեհիմա-
կանում: Մանկությունը համըն-
կել է պատերազմին: Վաղ է
մտել ծառայության, երկար տա-
րիներ աշխատելով երկաթուղա-
յին ռեստորանների միավորու-
ման: Այստեղից գնացել է կեն-
սաթոշակի: Հրանուշ Գուցի
պաշտոնը իր ժամանակի աշխատա-
վոր երիտասարդության նկա-
րագիրն էր, Երկրամբ աշխատա-
սեր, համեստ, զրույ, բարի ու
մարդկային խղճ ուներ անմաս-
վորություն: Անբողջ կյանքը ան-
ցել է զրկաբեռների մեջ: Կա
մեծ վիշտ է ապրել, իր ձեռքե-
րով հողից է համեմել երկաթա-
սարդ որդուն, նրա կարող
տունելով թոռնիկից, որի հա-
մար տրամադրվել տեսնեց յա-
րիցներ և ապահովություն:
Աղետը չնայեց ոչինչ, հողին
հավասարակցեց տուրջ, ունեց-
վածքը: Սակայն նրա ժառանգ-
ների, հարազատների մեջ մեծ
է կարող Հրանուշի բարի մի-
ջատակի հավանություն, որին վի-
ճակվել էր դառը դատել և վճը
տարել հետանալ այս կյանքից:

ՎՎԱՑՈՐՅԱՆ
ՀԱՐՈՒՄ-ՑՈՒՆՅԱՆ

Մեր ժողովրդի դառը նակա
տաչիլը բաժին է ընկել նաև
Ախորյանի շրջանի տաշչին
վաստակավոր ուսուցչուհի
ՎՎԱՑՈՐՅԱՆ ԱՎԱՐԻ ՀԱ-
ՐՈՒՄ-ՑՈՒՆՅԱՆ: Գաղթել
են Բիթլիսից: Կարգը բարձր
չի ծաղուցել նրան: Երեք տա-
րեկամից զրկվել է ծնողներից:
Վիկտորյան հետագա կար-
գով սովորել և աշխատեց Երև
վանի Ս. Արզումանյան անվան
մանկավարժական ինստիտու-
տի կենսաբանական ֆակուլտե-
տը: 45 տարի դասավանդել է
Ախորյանի շրջանի տարբեր
գյուղերի դպրոցներում (վերջին
25 տարին Մալիկյանի դպրո-
ցում): Մինչև հիմա սիրով ու
երախտովով են հիշում Վ.
Հարությունյանին:

Աղբյուրանելի վիշտ ուներ
Վիկտորյան, կյանքի 33-րդ տա-
րում մտիկ սկսեց հանգալ բժշկա-
կան գիտությունների դպրոց
որդին: Տասնամյակ Գիթորյա-
նը: Տասնամյակ ողջ կյանքը ու-
րյու կորստի միտքը սրտում
և ստատակով գնաց ռուս ան-
գլավոր աշխատիլից...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
Հ Ա Մ Ա Ր
Հ Ա Վ Ա Ք Ո Վ Ի
Տ Ն Ա Վ Կ Ն ԵՐ

ՀԱՄԱԳ (ՀԱՄԱ): Այսօր
Լիլիթիկյաններից առաջին հա-
վանիկ տեսնեցին ուղարկ-
վելից երկաթաբաժնի տու-
մած Հայաստանի շրջանների
համար: 280 բարեկարգ բնա-
կարաններ, որտեղ կտանցվել
է «Մեծաքաղ» թեկնաբարյու-
նը, հաշվի առնելով Հայաս-
տանի խտնաբան կիրառա-
կան պայմանները, հոկտեմ-
բերի վերջին կրճատեն Սախ-
տակի ու Լեհիմանի բնա-
կիցներին: Ենթադրվում է
մինչև ձմեռն սկսվելը առա-
նել և Հայաստանի տուժած
շրջաններում տեղադրել 1100
հավանիկ տնակ: 500 բնա-
կարան կառուցվի Գեղարք-
300՝ Բուրախայից և էլի 20՝
Լիլիթիկյաններից: Հայաեղյու-
սի Խարմիր խաչի հերկայա-
ցուցիչների կարծիքով, դա
խախտուհուն կերակացներ երկ-
րաչարից հետո առօրեան
մնացած 500 հազար մարդ-
կանցից շատերի բնակարա-
նային հոգսերը:

ԳԵՂԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ՕՐԵՐԻ ԽՐՈՒՆԻԿԱ ԳՐԱԿԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԵՐԿՐԱՅԱՐԺ, ԲԱՐԵՎԱՍՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՍՏՈՒՐՋՆԵՐ, ՎԵՐԱՆՈՒՆԻՂ

(Սիլվաբ «Հիշողության» № 27-28-ում)
«Սիլվաբի հայեր, — կարդում ենք այնտեղ, — ուղարկում ենք մի վո-
չըր մկեր: Արդարում ենք Աստուծոց բոլոր հաղթի համար, որոնք
գնահատարի հետևանքով տուժել են: Արդարում ենք Հայաստանի
համար, որ մեծ շատ հարազատ է Հայաստանում և Լեհաստանի հա-
յերը իրենք ընտանիքներով և ծանոթներով: Լեհաստանում անց-
կազմակ հանգանակությունների, բարեկարգումներ և կարևորի հաշ մշա-
չուցով, որ կազմակարգել էին Վարչապետի ու կարևորի հաշ մշա-
չուցով հետաքրքրվողների ակտիվ ղեկավարներ: Առևճ հեր-Օ.
հանգան, ծան Մոլդեշուվիչը, Ֆրոյա Նուգարյանը և ուղիշներ, կա
տակվելից զգալի քանակությամբ իրեր, որոնք հասկանցին հաշ
ընտանիքներին:

Ընդամենը յոթ հազար մարդու թաղկացած հուլիսի հայկա
կան գաղութում հանգանակության միջոցով հավաքվեց 80 հազար
դիմար՝ քստորդ միլիոն դուրս: Մարդիկ տալիս էին սոց մանր,
ինչ որ կարող էին: Իսկ թաղարցի մի հայ, որ ոչինչ չուներ, վա-
ճառքի համըն իր կենց գարիկեցին ու գուժարը տրամադրեց օգնու-
նքան ֆոնդին, սակայն, «Մեծը այստեղ կոչեմանք, Անհմանա-
նում թուրքեր ու երթարյանը են մեռնում»: Բուլկարից Հայաս-
տան հասած 40 տոննա բեռների մեջ կար ծան տառը «արմե-
տական երկակն» սարքավորում: Բուլկարիայի հայերը երկու շա-
բաթում Հայաստան ուղարկեցին 9, թեղարյանայից՝ 3 ինքնա-
թիու զանազան բեռներ: Լիբանանի հայերը մար հայերիցին օգ-
նելու նպատակով հավաքեցին միկ միլիոն դուրսի անդամներ ի-
րեր: ԸՎիլիայի հայկական գաղթաբանը, որ ընդամենը երկու հա-
զար հայ է ապրում, առաջին իսկ օրերին ուղարկել 20 տոննա
զանազան գործիքներ ու բուժամիջոցներ: Բուրախայի 15 հազարանոց
հայկական գաղթաբանը Հանրո ծաղարգուց վարդապետ Գեղարյանի
հետ հայերից ուղարկեց 110 հազար դուրս, 200 կգ դուրսայք:
Միայն առաջին երկու տասնյակում ծրարակալի հայկական
համարը Հայաստան հասցրեց 300 տոննա, Սիլվաբից՝ 150,
ԱՄՆ-ից՝ 70, Լիբանանից՝ 80, Արգենտինայից՝ 50, Ավստրալի-
այից, Կիպրոսից, Եգիպտոսից՝ 30-ական, Արարատից՝ Միս-
րից ԸՎիլիայից՝ 28, Արևմտյան Բեռլինից՝ 20 տոննա զանա-
զան բեռներ: Ժամանակին օգնության հասան մեծ Հորդանանի,
Սիլվաբի, Հունաստանի, աշխարհի տարբեր երկրներում ծխար
հազարավոր հայեր: Արո Դարիի հայերը հայրենակիցներին ու-
ղարկեցին չորս ինքնաթիռ առաջին անհրամայնության իրեր, դե-
ղորաք, բուժական սարքավորումներ: Լատինական Ամերիկայի
հաշ կեղեկու առաջորդ վարդապետ Գողարյանը Արգենտինայում

ակտիվ գործունեություն ծավալեց մար հայրենիքին անհրամայն
օգնություն ըստ տարի համար:
Առաջին երկու շաբաթում ինքնաթիռները 103 միջազգային ու-
ղիորդ կատարեցին, Հայաստան հասցնելով մեծ քանակությամբ
փրկամիջոցներ, գիտակիրաբան ուղիներ, բուժօգործիքներ,
անհրամայն, հագուստ, վրաններ, փրկել շրջապատ:
Անդրամայի է մաս սոցիալիստական համազորակցության
երկրների սկսողությունների հասարակական-քաղաքական կազմա-
կերպությունների, ընկալության, պետական գործիքների աջակցու-
թյունն ու օգնությունը:

Լեհ քարեկանները Հայաստանին օգնության հասան սակի
հաշորդ օրը: Երկու տասնյակում Երևան ուղարկված բեռների
անցան 300 տոննայից: Հանգանակված գուժարը հասավ 2,3 մի-
լիարդ դուրս: Հայաստանին տրամադրվեց նաև 1000 կգ մարդ,
50 տոննա սուրճ, 50 միլիոն կիս շինանյութ:

Անդրամայի է մաս Մեղունայի օգնությունը: Գողարյանում
բացված հատուկ հաշվին իրենց մեկամար կենսաբաններ են
փոխանցել հազարավոր թաղարի աշխատանքի 50 վերտանները,
որիչ աշխատավորներ: Այստեղ կուտակված 18 միլիոն թողիլով
կարանարկի դպրոցի և ժամկական կոմիտեայի շինարարությանը:
Դիկտոների 9-ի երկույան Ազատության ուղարկել Հայաս-
դիկ Աստուծոց բեռնված առաջին ինքնաթիռը: Գողարյանի օ-
տանն Մեղունայի Կոտր թաղարի «Երկու-Երևան Գողարյանի օ-
տանն Մեղունայի Կոտր թաղարի» վերանայի աշխատաբ-
ցին իրենք թողարկած արտադրանք: Վերանայի աշխատաբ-
ցներ կարծ ժամկետում Հանրոյում ԽՍՀՄ դեպարտամենտը համըն-
կելիցը Հայաստան հասցրեց տասնյակ տոննա ընկալով:
Առաջին իսկ օրվանից Հարավայինում կազմակարգված
«Հայաստանում տղի ունեցած երկաթաբաժնի կազմակարգված
նկու համար» ֆոնդը մեծանում էր թե ինքնաթիռ-ծնողություննե-
րի և թե անհատ մարդկանց մոմաներով: Բիլկարյան ստա-
րատակից հավաքովի տնակների մի ամբողջ ավան:

Ու թեև հարավայինական ԱՄՆ-12 ինքնաթիռ դիկտոների
12-ից Արարատյան դաշտում փայտի ենթարկվեց, ուղջ անհնապա-
սե զոհվեց, այնուամենայնիվ այդ նկուս ժողովուրդը ինքնակա-
կրկին օգնության հասավ և փոխարկական իր ինքնաթիռում մեծա-
կանությամբ հասցրեց 125 փրկարարներին, փաստակարար մեծա-
ցին որոնելու դեռևստորներ, բեռներ և անհրամայնի կործան ա-
պարտանքներ, վրաններ, սնունդ, հագուստ:

(Շարունակելի)

Քերթրյան ԱՎԵՍԿԱՆԱ ՍՐԻՑԻԱՆԻ

Մեծիկ է 1942 թվականին, Հնդ ու բարի, կյանքի նշանակալից համարում համարում լեզուն այս կինը սիրված էր եր ամուսնու, որս պոֆակներին և հարազատների կողմից: Նա աշխատում էր տրիկո տանի ֆարքիկայում, առաջավոր էր, շնորհակալագրեր ու պատվոգրեր ունեն: Մի օր Սվետլանան ընտանեկան այրումը ֆերքիկու վերջերս Հնդ այս կնար և սասց տանեղիներին, սերը կմեռնեմ, այս կնարս կըմեծացնեք և կփոխք մեքեռայի վրաս: Նրանք, սակայն շարժակցան նույնիսկ ծաղիկներ:

ԿԱՐՊՍԵ ՔՈՐՈՍԻ ԳԾՎՈՐԳՑԱՆԸ ծնվել է 1915 թվականին, Քերթրյանների

ընտանիքի խաղաղության ազգվելի էր, Պատերազմը խլել էր ամուսնուն: Պահել ու մեծացրել էր իր ծրեք որբերին: Ենչպե՛ս էր ուրախանում թուռներով ու ծոռներով, միևնույն օրով, բարի ու հոգատար հարսով: Վերջին օրերին կարծես սիրող մի շարքան էր վկայել, անբեղձառ կրկնում էր, սեյս նուսկյունի թազամար մի օր բուրբիս համար քարե գերեզմանոց կդառնա...:

ՔԵՐԹՐԻԱՆ ԱՐՈՒՍԻԿ Ա. ՇՈՏԻ, ծնվել է 1966 թվականին: Ընդամենը երկու օր էր, որ բուրբի էր նրա կյանքի 22 տարին:

Արուսիկը սովորել, ավարտել է Պ 6 գյուղը, ապա մանկավարժական ստուժեռանի գյուղացական բաժնիք:

Ամուսնացավ սիրելով Կազմեք երջանիկ ընտանիք և Քերթրյանների պարզեք մի արու զավակ, մի կապուսաշյա փոքրիկ տղա, որը չհասցրեք նույնիսկ բուրբի իր մեկգլան 6 ամիսը: Գոնե մի կնար շնաց հիշատակ շատ սիրող պայտիկին, հայրիկին, հորաբուրբերին:

Իգուր չէ, որ պայտիկը՝ Վարդյան Նախորդ օրը գրկելով փոքրիկ Վարդիկին, արտիցավով կանխազգացել է նրա շուտափուլիք վախճանը:

Եվ այսպես, շուրջ երեքք մահում, անբուժելի վիրտ պատճառով հարազատեներին:

Վ. ՔԵՐԹՐԻԱՆ

ԱՐԹՈՒՆԳՈՆ ՎԱՐՈՒՐ

Վերջին զանգն է դարձրել նրան: Ու նա սպասում էր հաջողակ, որ վարդերի փունջը ձնեղի ուր որ է տուն կգաս դու և մեր տունը առաջվա պես կցվի՝ ծաղիկների բույրով: Սպասում եմ...

Բայժսի չար դիպվածով սակայն, մեծ աղետն անցավ մեր շենքի վրայով էլ ու դու չզգացիր անցում, թե քարի գերություն մեք ինչու տըրորվեք թե կյանքի ներմակ ծաղիկը:

Անա կգամ ընկերները, «կարմիր ու սպիտակ վարդեր կերեն» որոնք այնու չնժբուրի Կրանք կողովեն մոր վշտի արցունքներով վրայն: Ու տարին կզրոյվ մոր տարվա վրա, բայց շարժանարված մարտկամ սիրող կրկին վիրավոր կմնա:

Կարոտ աչքերով վերստին կբախտում թե կյանքի թե՛ սան գարունների անթարձ ճանապարհին ու մոռնոք թե՛ հետ կինն, աղչելով՝ ԳԱՆԱՆԻՆ ՈՐԹԵՐՈՏԻՄ ՄՈՒՍԱՍՅԱՆ, թե՛ հետ անցկացրած քաղց ու անկրկնի օրերի անուշք ներում: Նորից կհիշեմ, թե ինչ ոգևորությամբ էիր նախապատրաստվում թե ամեն մի դասին, ինչպես նկրված, սիրամարված էիր թե աշխատանքի ու թե դարձրին: Ինչքան գով էիր, որ վաղեմը էիր գործընկերներին, աշակերտներին ու անորոշ գյուղի անկաշտա սերն ու հարգանքը: Եվ նրե չլինեք երկուսը:

Ա. ՄՈՒՍԱՍՅԱՆ

ՄԻՐԱՆՈՒՇ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ԳԱՊԻՆՅԱՆԸ ծնվել էր 1950 թ. հոկտեմբերին Երազգա վրտում: Համերաջն ու էր շանիկ ընտանիք էր գրել Սի բանուշը: Սկզբում նրանք զինվորական ամուսնու հետ ապրում էին Լեհաստանում: Վերադարձան, սուս ստաշան Անտառավանի ցոր թաղամասում, նորոգիլին, գեղեցկացրեցին, կահավորեցին այն և հրամայեռ սալով նախկին տան սրբիկի հարկ վանեղրին, փոխարդեցին նոր շենքը:

1971 թվականի ձմեռոց էր ՄԱՐԻԱՄ ԷՅՈՎԱՅԻ ԳԱՊԻՆՅԱՆԸ, Մեղեղների միակ զա-

վակն էր: Նա լավ տղավորու թյուններ ուներ Լեհաստանից, բայց ծնեղավայրը չէր փոխի ոչևի հետ: Նա միշտ ձգտում էր Լեհիսական, ձրգտում էր իր մանկության թաղամասը, իր մանկության ընկերներին, ընկերուհիներին:

Զոհվեցին մայր ու ազգիկ նոր ընկալարանում, շհասցեկով ապրել, վաճել աշխատանքի ու շանքերի արդյունքը: Եվ մնաց բարի հիշատակը այս լավագույն մարդկանց, որոնք կյանքի չեն ունենի տալու և առնելու բազում պարտքեր:

ԹՈՒՆԵՆԻՎ ՄՈՒՆԻ ԲԱՐԻ ԱՆՈՒՆ ՈՐ ԼՈՒՍԱՆՎԱՐՆԵՐ

ՄԵՐՅՈՒՆ ԳԱՐԻՆԻՆԻ ՈՒ ԳՈՐԾԱՆԸ ծնվել էր 1959 թ., Լեհիսական քաղաքում, բանուրի ընտանիքում:

1977 թ. սեպտեմբեր էր Լեհիսականի Պ 31 միջն. դպրոցը: Ավարտելուց հետո աշխատանքի անցավ Լեհիսականի պետաստեղծությունում որպես գործնալ: 1978 թ. մեկնեց զինվորական ծառայության: Վերադարձավ հայրենի քաղաք և աշխատանքի անցավ իր նախկին աշխատա վայրում: Գարգևաբլիկ է քաղաքիով պատվոգրեղով և անվանական պարգևներով: Վաղեմ էր իր գործընկերների սերն ու հարգանքը: Տարիների ընթացքում նա հետաքել էր և միջև աղետի օրը աշխատում էր որպես վարչության պետի տեղակալ: ՄԱՐԻԱՄ ԳԱՐԱՊԵՏԻ ՈՒ ԳՈՐԾԱՆԸ ծնվել էր 1962թ. Լեհիսականում: Սովորել էր Գ. Սունդուլյանի անվան Պ 20 դպրոցում: 1977 թ. ստանալով պարսմա կրթություն, ընդունվեց Ա. Մուսկովի անվան մանկավարժական ուսումնարանի գծագրության և նախարարության բաժնի: Աշխատում էր Գորլու անվան (Պ 17) դպրոցում որպես տղանարարության ու գծագրության ուսուցչուր:

ՀԵՐՄԻՆ ՄԵՐՅՈՒՆԻ ՈՒ ԳՈՐԾԱՆԸ ծնվել էր 1982թ.

Լեհիսականում: Համարում էր մանկական պատերաբարանի նկարչության դասընթացին: Երկրաշարժից առաջ կարծես թե միանգամից մեծացավ, հասակ արավ, նրա խոսքերի մեք պրկն չէր զգացվում և թեխում:

Դեկտեմբերի 6-ին քնից արթնանալով, Հերմինն պատանել էր իր երազը, «Էինվորականները մոտեցան իրեն ոչ ուսմը, սեղեցին վերիսկի կոճակը և իրեն տունը քակրեղում բոցավաղեց, իսկ նա տը՝ փվեց»:

Հաջորդ օրը փոքրիկ Հերմինն իր մեկուկես տարեկան եղբոր, մոր և հոր հետ մնաց բարձրարկ շենքի փվածքների տակ:

ԳԱՆԱՆ ԵՐՄԵՆՈՎԱՆԻ ՈՒ ԳՈՐԾԱՆԸ ծնվել էր 1987 թ. Լեհիսականում: Ի՞նչ գրել այս անեղ անճամպություն մասին: Ընդամենը մեկուկես տարեկան էր, սկսել էր խոսել ու քաղել...

իկ է № 2 գրքում, աշխատել կոչիի ֆարիկայում: Աշխարհի չափ սիրում էր կարգ երեխային, բնկ կային ձեռները ու երեխայի հայրը:

Երկրաշարժի օրը Սուսաննան բարձր առավազու բյասի, մոխոր դեմքին: Եկավ աշխատանքի: Ջոնվեց նա և մեկ շաբաթագրանք փոխել մեր ընկերուհուն: Փաստակների տակ մնացին Սուսաննայի ձեռները, եղբայրը արդա հետ:

Գեղարձ ԿԱՔՄԻՍԻ ՄԱՐ ԳՈՏԱՆԸ ձեզվել է 1977 թ. Խարկովի գյուղերից մեկում, սովորել է մեր Բազմի № 14 գրքում: Սիրում էր լուսանկարել: Այդ օրը իր հետ վեցերի էր պարտադր: Հազիվ էր ազատվել տարերքի հիւանդներից, երբ հիշեց, որ մտածել է լուսանկարչապատերի և հետ դարձավ: Հայտնի զննումները հակառակորդ կան եղան: Չհասցրեց զուտ գույ փաստակների տակից: Մինչև 4-րդ օրը չկար ու չկար: Գտնվեց միայն շրջադր օր: Մ 1 հիվանդանոցի բա կում:

ԱՆՆՆՆՆ ՄԱՐԳՐՈՏԱՆ

Սիրված ու հարգված ընկեր էր: Հանգիստ չուներ: Երա աշխատանքային մտաբաներ սիրված «Շիբուկ» կոմբինատում, առես վերջ չուներ:

Կիման սիրված Բայր էր, բանկարդին մտաբանը, հարաբայր էր...

Չիրում եմ այն օրը, կարծես խորհրդանշիչ դարձած ու այդպես հավերժացած դեմքը, մարմինը, որ կարծես ամբողջ հոգով ու բանա կանոնային աշխատել էր վանկ վրա եկած օրհասը ներքին այն բնագավ, որ զին շուտ է ու զին այնքան հոգսեր կան վազվա ու գալի բի համար:

Այո, միայն հոգսերով էր ապրել կիմա Կարապետյանը:

Հավերժ հիշատակ, անմար հիշողություն Ռեզ, սիրելիս:

Վ. ԳՐԻԳՐՈՏԱՆ

ՍՈՐՈՍԱՆՆԱ ԽԱԶՐԻԻ ՀԵՊՈՑԱՆԸ ձեզվել է 1954 թվականին Անհեկականում: Սպորտ...

ՄՈՐԱՔՐՈՉՍ ՀԻՆԱՏԱԿԻՆ

ԿԻՄԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ 1937-88 թ.թ.

Մայր էր նա, տան տիկին ու հորքնամ տասիկ, որ, ավագ: այնքան էր պարեց իր կյանք-բուրդիով: Երա աշխատող մայր էր, որ ընտանիք էր պահում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՍՆՈՎ

ԺՂԵՎ (ՏԱՍ): Եզնյա-րիայի կարծիքը խառը Հայաստանի հասցեով ուղարկել է Լոնդոնի Կոմիտեի գրասենյակում ու արքայադրոմներ Հայաստանի այն շրջանների բնակիչների համար: Երեք բուժիկներով կա ուղեկուր նպատակով, որոնք 1988 թվականի դեկտեմբերին

ներառվեցին Հայաստանի պատմության մեջ անհնամարտի երկրաշարժին: Այդ ներհանրապետական կառույցին լուսն Անհեկականում, սիրուն կանոն ու Ստեփանավանում, որոնք բնակիչները ստավել մեծ շարժով ստեղծեցին այդ երկրաշարժից:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԻ ԸՆՏԱՆԻՔԻՑ

ԱՐՈՒԱՎԻՐ ԳՐԻՏԱՑԻ ԱՎԵՏԻՍԱՆ

Մեզնի է 1928 թ. Եղեցնամանի Գեղարձի գյուղում: Ջինգուրաբան ծնապայությունից վերադարձավ Անհեկական: Երբոր մտն և աշխատանքի անցավ գույա-հանկոչների արտադրական միավորումում: Միայն անուամանալուց հետո, երբ արդեն կար աշխարհում անը բանիկ զավակը՝ որդին, հեն բավորություն ունեցավ սովորելու և ավարտելու քննի արդյունաբերական տեխնիկո-

մը: Իր 36-ամյա աշխատանքային տարիներին: Արշավիրն արժանացել է բազում պարգևների ու պատվոգրերի, հասել վարպետի պատասխանատու գործին: Աշխատանքային բարեխիղճ գործունեությանը զուգահեռ դաստիարակել է 5 երեխայի, որոնք, այսօր էլ կրելով բազում դժվարություններ, պատվով են պատվո հոր պատվին և անունը:

ՍՐՈՒԱՆՈՒՆ ԴՈՒԿԱՍԻ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

60-ամյա Սիրանուշը վերջին տարիներին հիվանդանալով, անաշխատանակ էր դարձել, սակայն ապրում էր իր 5 գույվաներով շրջապատված, նըրանց շերտերով ու հոգատարությամբ շրջապատված:

1985 թվականին Սիրանուշը դադարեց աշխատել Մ 1 քաղաքային թիվանոցում, որտեղ անցկացրել էր իր աշխատանքային 30 տարիները, բայրու և ազնվությամբ օրինակ էր եղել անմեծի համար:

ԱՐՈՒՐ ԱՐՈՒԱՎԻՐ ԱՎԵՏԻՍԱՆ

23-ամյա Արթուրը կյանքում շատ բան չհասցրեց: Ջինգուրաբանությունից վերադարձանալով, աշխատանքի անցավ Անհեկական գույալի արտադրական միավորումում որպես աշակերտ: Երբ էր առաջին երթավարպետի որակավորում: Արթուրին բոլորն էին սիրում նրա մարդկայնության ու բարության համար: Անպատեխի և անավոր արձակուրդը:

համարանկի բերեց, մա կարող էր փոխվել, սակայն մնաց մոր կողքին՝ բունած նըրա մեղքը: Չհասցրեց երկուտով դուրս գալ: «Իմանցիք մարդիկ, շուտով հայրիկը կգամ ձեզ օգնելու»:

Իսկ հայրը մուցկուս չէր կարող գալ: Մակատարի կորմանի բերազրը փակեց բոլոր ճամփաները, որոնք կարող էին դուրս բերել կյանք:

Լուսանկարը՝ Հմ. Կարապետյանի

ԿՈՐՄԱՆԻՐԻ ԲՆԵՐԻ ԽՐԱԿՐՈՒՅՑԱՆ ՀԱՆՁՆԱԽՈՐՐ ԿՈՐՄԱՆԻՐԻ ԿԱՂՎԱՑԻ ԶՊԱՐԱՆ, ՍՍԻՐՅԱՆ 47 ՊԱՏՎԵՐ № 1532